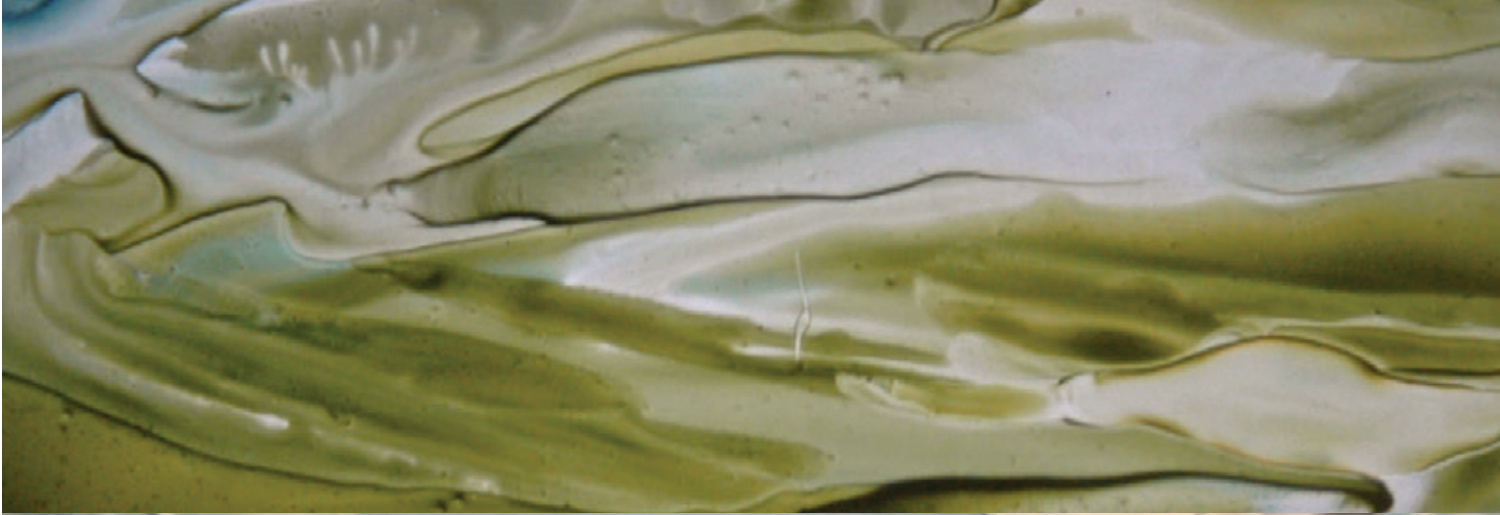
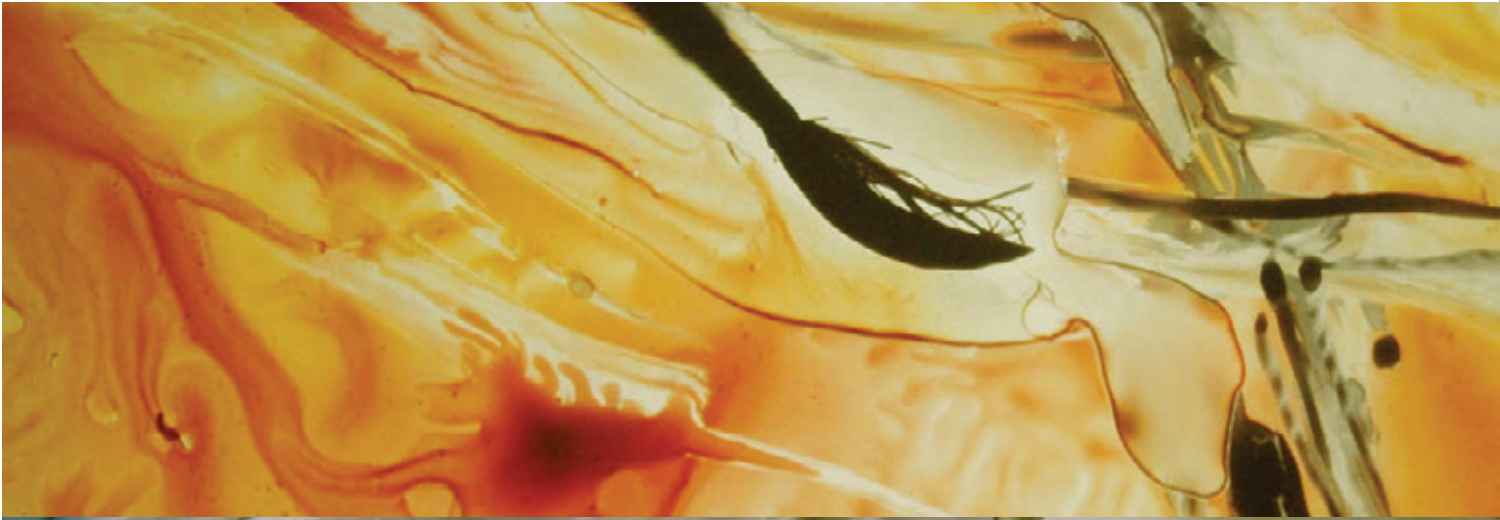
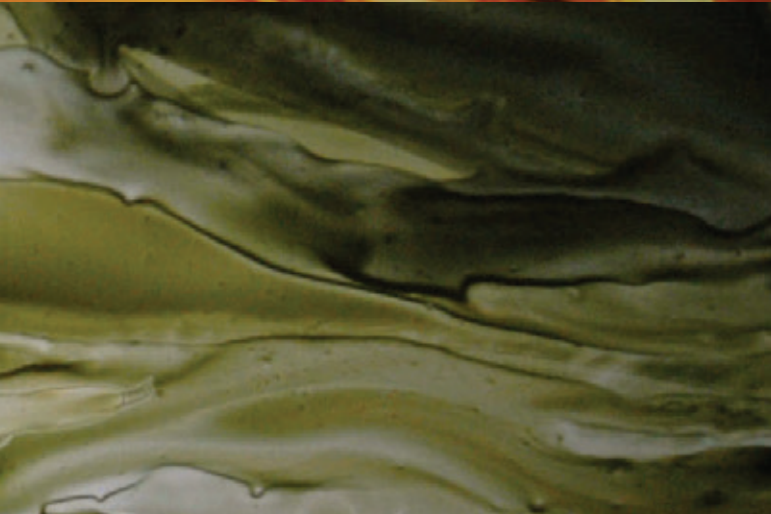

Årsberetning 2012

Bergen Filharmoniske Orkester

Innhold

Styrets beretning 2012 inklusive virksomhetsberetning	4
Revisjonsberetning	14
Regnskap	16
Konsert- og besøksoversikt	27
Beretning om virksomheten	28
Fremførte norske verk	32
Fremførte utenlandske verk	33
Bergen Filharmoniske Orkester	39
Gjestende kunstnere	40
Styrende organer	40

STYRE- OG VIRKSOMHETS- BERETNING 2012

SAMFUNNSOPPDRAK

Stiftelsen Harmonien definerer sitt hovedoppdrag på vegne av samfunnet rundt seg slik:

Stiftelsen skal gjennom Bergen Filharmoniske Orkester fremføre kunstmusikk av høy kvalitet i Bergen, regionalt, nasjonalt og internasjonalt, og skal som nasjonal formidlingsinstitusjon gjøre denne musikken tilgjengelig for et bredest mulig publikum.

Som nasjonal musikk institusjon skal stiftelsen fremme og utvikle interessen for symfonisk musikk i landet vårt og bidra til fornyelse og utvikling av kunstformen.

Som Bergen og Vestlandets eget nasjonale symfoniorkester skal Bergenfilharmonien være toneangivende kulturaktør og orkester for alle her vest. Stiftelsen produserer i hovedsak symfonikonsserter, men også andre konserttyper og forestillinger i ulike formater, hvorav flere i samarbeid med andre institusjoner. Orkesterets hovedarena er Grieghallen i Bergen, men et antall konsserter er lagt utenom Bergen, hovedsakelig på Vestlandet og på turneer til utlandet. Orkesteret gjør flere CD-produksjoner årlig, og mange av konsertene blir overført av NRK til et nasjonalt og et internasjonalt publikum. Stiftelsen har et omfattende formidlingsprogram overfor barn og unge.

Bergen Filharmoniske Orkester er i dag et symfoniorkester i europeisk toppklasse.

VIRKSOMHETEN

Stiftelsen kan vise til en meget bred og omfattende virksomhet også i 2012. Et noe uheldig sammenfall av omstendigheter reduserte imidlertid antall utenlandskonsserter og umuliggjorde realisering av friluftskonsserter. Det samlede publikumstall ble derfor lavere enn rekordåret 2011, men likevel på linje med nivået for de foregående år. På den annen side har antall utgitte CD-innspillinger vært rekordartet, som dessuten

har blitt ledsaget av gode salgstall. Følgende sentrale fakta beskriver hovedtrekkene i virksomheten i 2012:

Publikumstilbud

- Stiftelsen ga 109 konserter og andre arrangementer, alene eller i samarbeid med andre (inkl. kammerkonserter, operacafé, gjestespill, ulike skolekonserter, opera og ballett).
- 13 av konsertene fant sted utenfor Bergen – hvorav 3 i utlandet på turne til festivaler i Nederland (Concertgebouw Amsterdam), Tyskland (Rheingau-festival Wiesbaden) og Italia (Merano-festival). 10 konserter ble arrangert på Vestlandet utenom Bergen, hvorav én konsert var gjestespill som første symfoniorkester i det nye Kilden teater- og konserthus i Kristiansand.
- Stiftelsen har gjennom sine tre internasjonale plateselskap stått for 11 CD-utgivelser i 2012.
- Stiftelsen videreførte det nyetablerte foajekonseptet «Tett på», med introduksjonsforedrag, samtaler og minikonserter i foajeen. 32 slike arrangement ble gjennomført i 2012, hvorav 10 konserter.
- Stiftelsen var medarrangør av finalekonserten for Edvard Grieg internasjonale pianokonkurranse som for første gang ble arrangert i Bergen.
- Som første symfoniorkester i Norge arrangerte Stiftelsen to flashmobkonserter på Flesland flyplass

Publikumsoppslutning

- Stiftelsens konserter og andre arrangementer ble besøkt av i alt 83.770 personer. De 70 konsertene i Grieghallen samlet 69.487 publikummere. I forhold til en by av Bergens størrelse, anser styret et gjennomsnittlig belegg på om lag ett tusen publikummere pr konsert som meget godt.
- Orkesteret samlet 3.006 publikummere

på sine utenlandskonserter og 5.027 publikummere på sine turnekonserter på Vestlandet og i Kilden, Kristiansand.

- Orkesterets 18 konserter og forestillinger rettet mot barn og unge ble besøkt av 14.721.
- Orkestrets omfattende antall CD-utgivelser ble solgt som fysiske produkt eller lastet ned fra nettet med til sammen 29.582 enheter. Stiftelsens CD-utgivelser når dermed et stort internasjonalt publikum.

Radio, TV og netstreaming

- NRK-TV produserte en egen sending på Norges mest sette TV-program, «Norge rundt», knyttet til orkestrets flashmobkonserter på Flesland flyplass.
- NRK produserte TV-dokumentar knyttet til Edvard Grieg pianokonkurranse
- På grunn av den lenge uløste konflikt mellom noteforlagene og NRK, ble antall radiooverføringer fra orkestrets konserter redusert også i 2012. Bare 13 av disse ble overført for radioens P2. NRK regner at hver konsert gjennomsnittlig har omlag 35.000 lyttere, hvilket vil si totalt omlag 455.000 lyttere i løpet av 2012.
- Den årlige samarbeidsproduksjonen med Bergens Tidende, Ønskekonserten, ble streamet direkte på bt.no.
- Direkte streamet på nett ble også finalekonserten i Edvard Grieg pianokonkurranse.

CD-utgivelser

Bergen Filharmoniske Orkester er meget tydelig til stede på den internasjonale musikkscenen gjennom sitt intensive CD-innspillingsprogram. Elleve CDer er utgitt i 2012. For komplett oversikt, se side 29.

Kunstneriske samproduksjoner

Selskapet er medstifter og hovedsamarbeidspartner for Bergen Nasjonale Opera. Orkestret

deltok i 2012 på to av BNOs produksjoner. I februar ble Chabrier/L'Etoile oppført med 4 forestillinger, mens høstens satsning var samproduksjonen «Operafest» som feiring av operaselskapets nye navn,

Stiftelsen er naturligvis også hovedsamarbeidspartner for Festspillene i Bergen. Som Festspillenes 60-års jubileumsforestilling ble fremført Grieg/Ibsens *Peer Gynt* og som avslutningskonsert Berlioz' *La Damnation du Faust*.

Stiftelsen innledet i 2012 et tettere strategisk samarbeid med samtidsmusikkensemblet BIT20, i første omgang ved at to samproduksjoner ble innlemmet i orkestrets konsertsesong.

Familieforestillingen *Nøtteknekkeren* ble også i 2012 samprodusert med Bergen kultur-skole og Grieghallen as.

Konsertrepertoar

Orkestret har i beretningsåret videreført hovedsatsningen på det store symfoniske repertoar, men også med vekt på store vokale konsertproduksjoner, samtidig som andelen samtidsmusikk har økt. Repertoaret har for øvrig vært bredt sammensatt, også med innslag av populærmusikk.

Orkesteret oppførte totalt 219 komposisjoner av ulike opphavsmenn. 34 av verkene var samtidsverker av norske og utenlandske komponister. Det ble gitt 2 verdenspremierer og 2 Norgespremierer. Vår residensmusikerordning bidrar også til dette.

I alt 25 dirigenter gjestet orkesteret i løpet av året. Antallet solister var 53, derav 22 kvinner. 2 solister kom fra orkesterets egne rekker.

Formidling til barn og unge

Stiftelsen introduserte for skoleåret 2009/2010 sitt formidlingsprogram "Bli inspirert!", i samarbeid med Den kulturelle skolesekken. Alle sjetteklassinger i Bergen kommune inviteres til å være med på en generalprøve med orkestret og møte med orkesterpedagogen som introduserer til orkestret.

Hver klasse får dessuten besøk av orkesterpedagogen i en skoletime for å forberede elevene på musikken, komponisten og orkestret. 138 skoleklasser ble oppsøkt i løpet av 2012. Læringsprogrammet er nettbasert og knyttet til skoleportalen Its learning og musikkprogrammet Music Delta. Dette formidlingsprogrammet er samtidig selskapets fremste kanal for kontakt med de etniske minoriteter i Bergensområdet.

11 Julesanger ble i 2009 spilt inn i forbindelse et nettbasert formidlingsprosjekt der barn kan være solist med orkesteret hjemme ved sin egen PC, gjøre opptak av seg selv og sende det som et digitalt julekort. Prosjektet ble igangsatt i samarbeid med Grieg Music Education, lansert høsten 2010 og gjentatt i 2011. I 2012 ble konseptet lansert som egen nedlastbar «app», for første gang i Norge.

Familiekonsertene representerer også en viktig kanal inn mot barn og unge, og den årlige produksjonen «Musikalske julekort» involverer dessuten flere hundre spillende og syngende barn fra Bergen Kulturskole.

Strategiske private samarbeidspartnere

Stiftelsen Harmoniens nye og viktige samarbeidsavtale med Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen (SKGJ) ble innfaset i 2012.

Som «jubileumssponsor» støtter SKGJ selskapet med 12,1 millioner kroner knyttet til kunstnerisk utvikling og formidling frem mot sitt 250-års jubileum i 2015.

Støtten fordeles over perioden 2012-2015 og muliggjør engasjement av fremstående gjestedirigenter og solister, finansiering av en ny musiker-stilling (solocellist) i fire år, gjennomføring av særskilte konserter og gjestespill samt investering i lyd- og bildeformidling fra Grieghallen.

Nytt konsertflygel ble anskaffet i 2012. Jubileumssponsoratet vil sammen med løpende avtaler med DNB og Grieg Foundation bidra til at Bergen Filharmoniske Orkester videreutvikles som et ledende og moderne symfoniorkester. Nye avtaler vil bli lansert i 2013.

ØKONOMI

Regnskapsmessig driftsresultat

Årsresultatet for 2012 viser et bokført underskudd på kr. 3,6 mill. Dette skyldes i hovedsak en vesentlig økning i de aktuarberegnete pensjonskostnader. Økningen har vært budsjettert og forutsatt dekket over engangsavsetningen til egenkapitalen i 2010 grunnet planendringen i pensjoner. Noe av underskuddet skyldes imidlertid også økte driftskostnader som følge av virksomhetsomfanget.

Det ble imidlertid også satt ny billettinntektsrekord i 2012, med 8,16 mill. Inntektene fra abonnementsalg har aldri vært høyere.

Stiftelsen Harmonien hadde i 2012 totale driftsinntekter inkl. offentlige tilskudd på i alt kr 126 mill. Årets investeringer på kr 0,7 mill. har medgått til inventar, instrumentkjøp og utstyr. Kortsiktig gjeld på kr. 21 mill. består av leverandørgjeld, offentlige avgifter, opparbeidede feriepenge og periodiseringer. Stiftelsen har ikke anledning til å oppta lån uten Kulturdepartementets godkjenning og har av den grunn ikke langsiktig gjeld.

Netto kontantstrøm fra årets drift er på kr. 0,9 mill. Stiftelsens likviditet er tilfredsstillende. Etter styrets oppfatning har Stiftelsen Harmonien i 2012 oppfylt de resultatkrav som Kulturdepartementet har satt for driften.

Disponering av årsresultatet

Styret har besluttet at underskuddet stort kr. 3,6 mill. føres mot fri egenkapital. Stiftelsens egenkapital er ved utgangen av året dermed kr. 17,3 mill. Styret minner om at kr. 6,2 mill. av egenkapitalen skyldes en eksternt gitt planendring i 2010 iht NRS for føring av pensjonsforpliktelser i regnskapet.

Finansiell risiko

Stiftelsen er ikke vesentlig eksponert for endringer i rentenivå eller valuta.

Fortsatt drift

I samsvar med regnskapslovens paragraf 3 – 3 bekreftes det at forutsetningene om fortsatt

drift er til stede. Til grunn for vurderingen ligger resultatregnskapet for 2012 og stiftelsens prognoser for årene fremover. Stiftelsen er i en sunn økonomisk og finansiell stilling. Det er likevel grunn til å understreke bekymringen ved det begrensede handlingsrommet som stiftelsen stilles overfor i den løpende drift. Flexibiliteten på 12 måneders sikt utgjør kun omlag 15-17 % av det samlede driftsbudsjettet. Dette betyr at vår kunstneriske produksjon (konsert, turne, formidling, innspillinger osv) må ha en særskilt tilleggsfinansiering.

Statens bidrag dekker i hovedsak kun utgiftene til opprettholdelse av den faste driftsorganisasjonen. Realiseringen av potensialet knyttet til selskapets formål vanskeligjøres. Ved inngangen til 2013 er denne situasjonen blitt ytterligere negativ, idet heller ikke dette års lønns- og pris-kompensasjon er tilstrekkelig til å dekke opp påregnelig økning i lønns- og driftskostnader.

Den særskilte økningen i tilførselen av private midler og statens gledelige volumøkning for 2013 setter oss derfor først og fremst i stand til å videreføre allerede etablert aktivitet, mer enn disse tilførsler gir mulighet for styrket kunstnerisk drift og formidling.

Enn videre står Stiftelsen fortsatt overfor en betydelig utfordring når det gjelder utviklingen i selskapets pensjonsforpliktelser og de tilhørende årlige kostnader. Disse beregnes å øke vesentlig som følge av eksternt gitte endringer i beregningsforutsetningene. En andel av egenkapitalen disponeres som beskrevet ovenfor til dette formål allerede i regnskapet for 2012, og en ytterligere del vil måtte bli disponert i 2013.

Styret anser imidlertid ikke at denne utviklingen foreløpig innebærer noen risiko når det gjelder spørsmålet om fortsatt drift. Men det vil etter styrets oppfatning bli nødvendig i løpet av de nærmeste par år i samarbeid med de ansattes organisasjoner å ta et strategisk grep i forhold til nåværende pensjonsplaner for å kunne snu denne negative utviklingen.

ORGANISASJON

Styre, ledelse og personale

Styrets sammensetning har vært uendret gjennom beretningsåret. Sjeffdirigent og kunstnerisk leder Andrew Litton startet pr august 2012 sin 10. sesong med Bergenfilharmonien. Hans kontrakt utløper jubileumsåret 2015. Første gjestedirigent Juanjo Mena startet i august 2012 sin 5. sesong. Hans kontrakt utløper juni 2013.

Halldis Rønning overtok som assistentdirigent fra høsten 2011, fikk fornyet kontrakt i 2012 med utløp pr juni 2013.

Ved utløpet av 2012 talte orkesteret 100 årsverk. Det var 19,3 årsverk i stab og ledelse.

Stiftelsen Harmonien har som mål å være en arbeidsplass med full likestilling mellom kvinner og menn. Stiftelsens policy er at det ikke skal forekomme forskjellsbehandling grunnet kjønn i saker som for eksempel lønn, avansement og rekruttering. Stiftelsen Harmonien har tradisjonelt rekruttert fra miljøer hvor antall kvinner og menn er jevnt representert.

Av stiftelsens 121 ansatte er 54 kvinner. Av styrets åtte medlemmer er to kvinner. I stiftelsens ledergruppe på syv er to kvinner. I orkesteret følges regulativlønn som er lik for kvinner og menn. Gjennomsnittlig årslønn for kvinner er kr 512.000 mens den for menn er kr 532.500

Personalmessig er Stiftelsen meget bredt sammensatt med hensyn til etnisitet og opprinnelsesland. Over 20 ulike nasjonaliteter er representert blant musikerne. Rekrutteringsprosessen er åpen og internasjonal, og slik den praktiseres i dag tilsier den kun vektlegging av kvalitet i prøvespill bak skjermvegg. Det er i denne sammenheng ikke aktuell politikk å vektlegge etnisk opprinnelse. De administrative ledelses- og støtteressurser er svært få, men stabile, og slik ressurs-situasjonen er per i dag gis det intet rom for en nødvendig utvidelse for blant annet å møte mangfoldsutfordringene og de generelle formidlingsutfordringene. For å øke selskapets egeninntekter er en salgsmedarbeider ansatt i prosjektstilling.

Arbeidsmiljø - HMS

Sykefraværet i stiftelsen viser en nokså stabil og lav situasjon og var på totalt 4,5% i 2012 (3,7 % i 2011, 4,5 % i 2010, 6,1% i 2009). SH gir de ansatte tilbud om massasje, og ulike former for forebyggende fysisk trening til subsidiert pris, noe som har bidratt til at sykefraværet ikke er høyere. Man tilstreber også rulling i arbeidsoppgavene for å hindre slitasje. Dette gjelder særlig i orkesteret.

Det har ikke forekommet eller er blitt rapportert alvorlige arbeidsuhell eller ulykker i løpet av året.

Det har vært arbeidet jevnlig med sikte på et godt og forsvarlig arbeidsmiljø, og det iverksettes løpende tiltak for forbedringer. I 2010 ble det gjennomført en arbeidsmiljøkartlegging i samarbeid med AFF (Administrativt Forskningsfond). En omfattende spørreundersøkelse fikk en eksepsjonelt høy svarprosent og bekreftet at organisasjonen ikke har alvorlige problemer, men tydeliggjorde at fokus på videre utvikling av organisasjonen er viktig for stiftelsen. Et tilsyn fra Arbeidstilsynet bekreftet noe av det samme, og noen mindre pålegg som resultat av tilsynet er under implementering.

Samarbeidet med AFF ble videreført i 2012. Særlige områder har vært den totale organisasjons- og ledelsesstrukturen, herunder lederrollen for gruppelederne i orkestret, etablering av møtearenaer for grupper og for gruppelederne på tvers gjensidig forståelse for musikernes og administrasjonens respektive roller og oppgaver, samt behovet for en balansert avstemming mellom program/ambisjoner, arbeidsbelastning og kapasitet.

Stiftelsens arbeidsmiljøutvalg er et organ som skal virke for gjennomføringen av arbeidsmiljølovgivningen i virksomheten. Utvalget har medlemmer fra virksomhetsledelsen så vel som fra de ansatte, med like mange representanter fra hver gruppe, og har hatt jevnlig møter gjennom året. I tillegg har institusjonsledelsen jevnlig kontakt- og drøftingsmøter med de ansattes tillitsvalgte. Samarbeidet har vært konstruktivt og bidratt positivt til driften.

Samlet sett har man funnet frem til tilfredsstillende løsninger på aktuelle problemstillinger gjennom dialog mellom de involverte parter.

Stiftelsen Harmonien forurenses ikke det ytre miljø.

UTSIKTENE FREMOVER

Kjennskap og omdømme

Stiftelsen gjennomførte ved inngangen til 2012 en spørreundersøkelse blant et statistisk utvalg av bosatte i Bergen om kjennskap og omdømme til Bergenfilharmonien. Undersøkelsen ga blant annet følgende informasjon:

- Om lag en fjerdedel av bergenserne sier at de har svært god eller ganske god kjennskap til orkestret.
- Rundt 70% av alle spurte slutter seg til påstanden om at Bergenfilharmonien gir god reklame for Bergen og har stor betydning for den kulturelle utvikling i Bergen.
- Vel 60% er helt eller delvis enige i at Bergen Filharmoniske Orkester holder et høyt internasjonalt nivå (samtidig som de resterende 40% er usikre, altså ikke nødvendigvis uenige).
- Omlag en femtedel av bergenserne besøker våre konserter fra minst en gang i måneden til minst en gang i året.
- Ytterligere en femtedel går på våre konserter sjeldnere enn en gang i året.
- Av de som går på våre konserter er hele 90% helt eller delvis enige i at de berører og beriker og at de gir opplevelser man ikke får andre steder.
- 25% av bergenserne oppgir at de er svært eller ganske interessert i klassisk musikk (særlig fra 45 år og opp, høy utdanning, kvinner, middels inntekt), mens 30% oppgir at de ikke er interessert i klassisk musikk.

Utfordringer

Omdømmeundersøkelsen gjør oss på mer enn én måte optimistisk i forhold til denne

institusjonens potensiale og fremtidige utviklingsmuligheter. Undersøkelsen bekrefter antagelsen om at orkestret har et solid kvalitetsmessig omdømme blant byens befolkning, samtidig som den også indikerer et publikumspotensiale. De tilbakemeldinger vi mottar nasjonalt og internasjonalt på våre kunstneriske produksjoner tilsier det samme. Samtidig konstaterer vi at institusjonen for den nærmeste fremtid stilles i utsikt et svært lite handlingsrom i forhold til ønsket ekspansjon og ambisjoner om videre utvikling:

- Økonomien er svært sårbar ved uforutsette hendelser
- Selskapets pensjonsforpliktelser beregnes å stige vesentlig
- Orkestret er ikke fullt utbygget
- Selskapet har en liten og sårbar administrasjon
- Det er hard konkurranse om publikums tid og penger
- Sponsormarkedet for kultur i Bergen er svakt utviklet
- Det er - tildels konjunkturbetinget - lav betalingsvilje for gjestespill internasjonalt
- Vi registrerer et variabelt gjennomslag i media for vårt kunstuttrykk
- Det er et sviktende fokus på estetiske fag i grunnskolen

Vår visjon

Styre og ledelse har stadig en ambisjon om å åpne institusjonen ytterligere opp i forhold til omgivelsene frem mot orkestrets 250-års jubileum i 2015. Vi vil sikre et større allemannseie og et sterkere og bredere eierskap til vår virksomhet. Vi vil bevege, berike og utgjøre en forskjell for flere. Samtidig skal kvalitetsmålestokken alltid være den internasjonalt høyeste. Organisasjonen har derfor samlet seg om visjonen "det åpne orkestret" som retningsgivende for arbeidet vårt i årene fremover. Den refererte kjennsaps- og omdømmeundersøkelsen understøtter disse ambisjoner.

Våre strategiske hovedmål

I tråd med ovenstående har organisasjonen justert sine hovedstrategier og forlenget tidshorisonten til 2015.

- Bergen Filharmoniske Orkester skal være et internasjonalt toneangivende symfoni-orkester som ut fra sin kvalitet etterspørres på de viktigste konsertarenaer hjemme og ute og tiltrekker seg de beste musikere, dirigenter, solister og komponister, og som gjennom sine programmer og fremførelser berører og engasjerer et bredt sammensatt publikum.
- Jubileumsåret og -sesongen skal gjøres til en så markant hendelse at den gir stor nasjonal og internasjonal oppmerksomhet, setter spor i musikkverdenen, sikrer varig økt publikumsoppslutning, et varig styrket omdømme og økt bevissthet om kunstmusikkens betydning for mennesker og samfunn.
- Bergen Filharmoniske Orkester skal gjennom konserter i Grieghallen og på andre fremførelsesarenaer, i ulike formater og gjennom ulike medier være det foretrukne møtestedet for alle som genuint lar seg begeistre av musikk på Vestlandet
- Turneer, oppsøkende virksomhet, innspillinger og digitalt distribuerte fremførelser skal nå et stort og mangfoldig publikum.
- Samlet antall publikummere bør ikke være lavere enn 90000 per år, og bør fortrinnsvis overstige 100000 per år.
- Bergen Filharmoniske Orkester med dets prosjekter og programmer skal være en foretrukken samarbeidspartner for sponsorer og mesener blant kultur-institusjonene i Bergen.
- Stiftelsen skal søke en aktiv og tillitsfull dialog med sine offentlige bidragsytere

og øvrige samarbeidspartnere, og gjennom interaksjon med andre kunst- og kulturaktører søke overordnede grep som kan gi synergier og merverdier, kunstnerisk, publikumsmessig og økonomisk.

- Stiftelsen skal utvikle seg som en attraktiv arbeidsplass for høyt kvalifiserte musikere så vel som for administrativt ansatte, og skal utvikle en optimalt fungerende organisasjon.
- Bergen Filharmoniske Orkester som merkenavn skal tydeliggjøres og orkestrets positive omdømme skal styrkes ytterligere.
- Som nasjonalorkester vil vi sette agenda og gå foran med nytenkning og eksperimentering innenfor programlegging og formidling.

Gjennomføring av strategien er avhengig av opprettholdelse og en planmessig økning av tilskudd fra offentlige myndigheter, økte bidrag fra private samarbeidspartnere og en styrket billettsalgssinntjening.

Modernisering av Grieghallen

Stiftelsen er sterkt opptatt av at det nødvendige moderniseringsprogram for Grieghallen nå blir gjennomført.

Stiftelsen er største og viktigste leietaker og bruker av Grieghallen, og er vel den kulturinstitusjon ved siden av Festspillene i Bergen som i sin tid utgjorde den vesentligste motivator og beveggrunn for byggingen av Grieghallen. Grieghallen med dens unike arkitektur er et meget sentralt ikon for Bergen og er Bergenfilharmoniens viktigste identitets-markør. Stiftelsen er dessuten Bergen og Vestlandets eneste statlig finansierte musikk-institusjon.

Sammen med Festspillene og Bergen Nasjonale Opera har Grieghallen tre sentrale kulturinstitusjoner som er brukere med

viktige regionale og nasjonale roller og oppgaver. Grieghallen bør derfor betraktes som både et regionalt og nasjonalt kulturbygg.

Griegsalen er fortsatt en unik konsertarena i Norge. Salsutformingen med den karakteristiske himlingen er svært spesiell og akustikken har siden åpningen hatt fortjent internasjonalt ry. Publikumsfoajéen har også unike kvaliteter. Samtidig er det nå åpenbart slik at bygningen og dens infrastruktur etter over 30 års sammenhengende drift er i sterkt behov av omfattende oppgradering og modernisering. Fra vårt ståsted er det forhold langs to sentrale dimensjoner som er viktig å fremheve som negative per i dag. Den ene er produksjonsforhold og arbeidsmiljø, den andre er publikumsopplevelse og – fasiliteter.

Den tidligere gjennomførte arbeidsmiljøundersøkelsen blant Stiftelsens ansatte bekrefter med stor tydelighet at det fysiske arbeidsmiljøet i Griegsalen på flere områder er svært lite tilfredsstillende. Det er vesentlige mangler vedrørende luftkvalitet/ ventilasjon, relativ fuktighet, lys og temperatur. Kravene til fremtidige løsninger må regnes blant de viktigste tiltakspunkter i rehabiliteringsprogrammet.

Det dreier seg i sum om å løfte Grieghallen opp til en interiørmessig kvalitetsstandard, og opp til en funksjonalitet og en teknisk infrastruktur som samsvarer med dens rolle som Bergen og Vestlandets fremste kulturbygg, og som dessuten har nasjonal rolle og nasjonale oppgaver. For Stiftelsen vil

det innebære en vesentlig økt mulighet til å møte fremtidens utfordringer som musikkformidlingsinstitusjon.

Så vel Bergen kommune som Hordaland fylkeskommune har nå avklart sin forpliktende finansielle medvirkning. Staten har gledeligvis nå stilt i utsikt også sin relative andel, dog ikke gjennom direkte investeringstilskudd, men gjennom en husleiebasert finansieringsmodell som tilsier en «oppblåsning» av det årlige rammetilskudd.

Opptrapping og utvikling frem mot 250-års jubileet

Ikke minst i lys av orkestrets store 250-års jubileum har styre og administrasjon sett det som svært viktig at Grieghallens moderniseringsprogram kan ferdigstilles innen 2015. Denne ambisjon ser nå gledeligvis ut til å kunne bli realisert. Samtidig bør det skje en planmessig opptrapping av det statlige driftstilskuddet i perioden, slik at en nødvendig videreutvikling av orkester og institusjon kan finne sted frem mot jubileet.

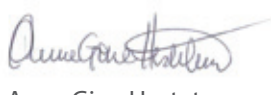
TAKK

Styret og administrerende direktør ønsker å takke publikum, sponsorer og samarbeidspartnere for entusiasme, oppslutning og støtte gjennom beretningsåret. Videre takker vi alle ansatte for stor innsats, sterkt engasjement og godt samarbeid i 2012. En samlet organisasjon har vist meget stor arbeidskapasitet og leveringsevne gjennom dette året.

Bergen, 22. februar 2013

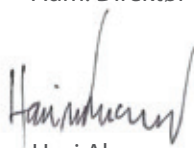
Bernt E. Baugé
Adm. Direktør

Anne Gine Hestetun
Styreleder

Egil Myklebust
Nestleder

Haci Akman

Audun Hasti

Helena Wessman

Dagfinn Rohde

Steinar Johansen

Oddmund Økland

Til styret i
Stiftelsen Harmonien

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Stiftelsen Harmonien, som består av balanse per 31. desember 2012, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og administrerende direktørs ansvar for årsregnskapet

Styret og administrerende direktør er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettvise bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge, og for slik intern kontroll som styret og administrerende direktør finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for stiftelsens utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettvise bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

RESULTATREGNSKAP 2012

(Alle tall i tusen)	Noter	2012	2011
Driftsinntekter			
Tilskudd Kulturdepartementet (kap 323-70)		109 844	106 541
Billettinntekter		8 155	7 443
Andre inntekter		7 933	10 469
Sum driftsinntekter	7	125 932	124 453
Driftskostnader			
Lønnskostnader	5, 6	97 880	91 419
Avskrivninger	2	805	790
Andre driftskostnader	6	31 643	34 480
Sum driftskostnader		130 328	126 689
Driftsresultat		-4 396	-2 236
Renteinntekter		859	888
Andre finanskostnader		43	43
OVERSKUDD (+)/ UNDERSKUDD (-)		-3 580	-1 391
DISPONERING ÅRETS RESULTAT			
Overført fra (-)/til (+) annen egenkapital		-3 580	-1 391
		-3 580	-1 391

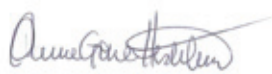
BALANSE 31.12.2011

(alle tall i 1000)	Noter	2012	2011
EGENKAPITAL OG GJELD			
Egenkapital			
Innskutt egenkapital			
Grunnkapital	4	4 791	4 791
Opptjent egenkapital			
Annen egenkapital	4	12 553	16 133
Sum egenkapital		17 344	20 924
Gjeld			
Avsetninger			
Pensjonsforpliktelser	5	790	1 277
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		2 231	1 179
Skyldige offentlige avgifter		6 607	5 192
Annen kortsiktig gjeld		12 142	10 918
Sum kortsiktig gjeld		20 980	17 289
SUM GJELD OG EGENKAPITAL		39 114	39 490

Bergen, 22. februar 2013

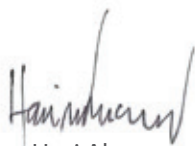
Bernt E. Bauge
Adm. Direktør

Anne Gine Hestetun
Styreleder

Egil Myklebust
Nestleder

Haci Akman

Audun Hasti

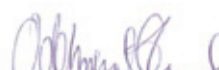
Helena Wessman

Dagfinn Rohde

Steinar Johansen

Oddmund Økland

BALANSE 2012

(Alle tall i tusen)	Noter	2012	2011
EIENDELER			
Anleggsmidler			
Varige driftsmidler			
Instrumenter, noter, inventar , m.m.	2	10 740	11 093
Fast eiendom	2	3 897	3 897
Fordringer			
Kontolån til staten	8	2 500	2 500
Pensjonsmidler	5	4 374	5 474
Sum anleggsmidler		21 511	22 964
Omløpsmidler			
Fordringer		5	148
Andre fordringer		3 252	2 484
Sum fordringer		3 257	2 632
Bankinnskudd, likvider			
Bankinnskudd, kontanter	3	14 346	13 894
Sum omløpsmidler		17 603	16 526
SUM EIENDELER		39 114	39 490

KONTANTSTRØMANALYSE 2012

(Alle tall i hele tusen)	2012	2011
Likvider tilført/brukt på driften		
Årets resultat	(3 580)	(1 391)
Gevinst/tap ved salg av instrumenter		
Ordinære avskrivninger	805	790
Økning avsetning pensjonsforpliktelser	(487)	(587)
Endring i pensjonsmidler	1 100	5 859
Endring i kunder, leverandører	1 195	426
Endring i varebeholdning	0	0
Endring i andre kortsiktige fordringer / gjeld	1 871	(1 460)
Netto likviditetsendring fra årets drift	(A) 904	3 637
Likvider tilført/brukt på instrumenter o.l.		
Investering i instrumenter o.l.	(452)	(5 278)
Salg av anleggsmidler	0	0
Netto likviditetsendring fra investeringer	(B) (452)	(5 278)
Likvider tilført/brukt på finansiering		
Økning/opptak av langsiktig gjeld	0	0
Netto likviditetsendring fra finansiering	(C) 0	0
Netto endring i likvider gjennom året	(A+B+C) 452	(1 641)
Likviditetsbeholdning 1.1.	13 894	15 535
Likviditetsbeholdning 31.12.	14 346	13 894
Kontroll	0	0

STIFTELSEN HARMONIEN

Noter til regnskapet 2011

NOTE 1: Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen et år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler er vurdert til laveste verdi av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet. Kortsiktig fordringer er nedskrevet med avsetning til forventet tap.

Varige driftsmidler

Anleggsmidlene er vurdert til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi dersom det inntreffer et vesentlig verdifall som ikke forventes å være av forbigående art. Varige driftsmidler avskrives over forventet levetid. Direkte vedlikehold kostnadsføres under driftskostnader, mens påkostninger og forbedringer tillegges driftsmiddelet og avskrives i takt med dette.

Pensjoner

Pensjonskostnader og pensjonsforpliktelser beregnes etter lineær opptjening basert på forutsetninger om diskonteringsrente, fremtidig regulering av lønn, pensjoner og ytelser fra folketrygden, fremtidig avkastning på pensjonsmidler samt aktuarmessige forutsetninger om dødelighet, frivillig avgang, osv. Pensjonsmidler er vurdert til virkelig verdi og fratrukket i netto pensjonsforpliktelser i balansen. Endringer i forpliktelsen som skyldes endringer i pensjonsplaner, fordeles over antatt gjenværende opptjeningstid. Endringer i forpliktelsen og pensjonsmidlene som skyldes endringer i og avvik i beregningsforutsetningene (estimatendringer), fordeles over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid hvis avvikene ved årets begynnelse overstiger 10% av det største av brutto pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Likviditetsbeholdning omfatter kontanter og bankinnskudd.

Inntekter

Billettinntekter inntektsføres når konserten gjennomføres. Abonnementsinntekter periodiseres og inntektsføres jevnt i forhold til de forestillinger det gjelder. Sponsorinntekter inntektsføres ihht. gjennomføringen av det aktuelle prosjekt som støttes.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta vurderes etter kursen ved regnskapsårets slutt.

NOTE 2: Instrumenter, noter, inventar og utstyr

(Alle tall i hele 1.000)

	Kantine	Øvings- rom	Inventar/ utstyr	Instru- menter	Noter	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	1 050	1 700	5 386	14 857	498	23 491
Tilgang			427	274		701
Avgang				316		316
Anskaffelseskost 31.12.	1 050	1 700	5 813	14 815	498	23 876
Akk. avskrivninger 01.01.	1 002	1 631	3 438	5 976	348	12 395
Årets avskrivninger	17	35	522	218	13	805
Avgang avskrivning				64		64
Akk. avskrivninger 31.12.	1 019	1 666	3 960	6 130	361	13 136
Bokført verdi 31.12.	31	34	1 853	8 685	137	10 740
Avskrivningstid	5-15 år	10-20 år	3-10 år	0 - 20 år	20 år	

Stiftelsen eier en leilighet, bokført til anskaffelseskost kr 3.896.745, som ikke avskrives.

Stiftelsen mottok i 2012 et konsertflygel i gave fra Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen til en verdi av kr 1,2 millioner

NOTE 3: Bankinnskudd, likvider

(Alle tall i hele 1.000)

	2012	2011
Bankkonti med bunden anvendelse		
Skattetrekk	3 721	3 377
Depositum	123	122
Sum bankkonti med bunden anvendelse	3 844	3 499
Bankkonti med fri anvendelse	10 502	10 395
Sum bankinnskudd, kontanter	14 346	13 894

NOTE 4 : Egenkapital

(Alle tall i hele 1.000)

	Grunnkapital	Annen egenkapital	Sum
IB Egenkapital pr 1.1.	4 791	16 133	20 924
Årets resultat		-3 580	-3 580
UB Egenkapital pr 31.12.	4 791	12 553	17 344

NOTE 5: Lønn og pensjonskostnader

(Alle tall i hele 1.000)

	2012	2011
Lønn og honorarer	76 806	74 369
Arbeidsgiveravgift	9 275	8 805
Pensjonskostnader	11 318	7 594
Andre ytelser	481	651
Sum lønnskostnader	97 880	91 419

PENSJONER

Stiftelsen har en kollektiv pensjonsforsikring for sine ansatte i DNB Liv ASA. Pensjonsforpliktelsen er en ytelsesbasert ordning som er tatt inn i stiftelsens balanse. Ordningen tilfredstiller krav til obligatorisk tjenestepensjon. Pensjonsordningen omfatter i alt 121 personer. Ordningene gir rett til definerte fremtidige ytelser. Disse er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra folketrygden. NRS anbefalinger knyttet til økonomiske forutsetninger er lagt til grunn ved beregning av pensjonsforpliktelsen.

Gammel AFP-ordning ble i februar 2010 vedtatt avvirket og det var kun mulig å gå av med førtidspensjon etter den gamle ordningen fram til 31.12.2010. Gevinsten ved avviklingen av ordningen er inntektsført i 2010, og presentert som en reduksjon av lønnskostnader. Ved avviklingen av den gamle AFP-ordningen viste det seg å være en betydelig underdekning i ordningen. Denne underdekningen må medlemsbedriftene dekke opp gjennom fortsatt innbetaling av premier for de kommende fem årene. Selskapets andel av denne underdekningen er estimert og avsatt for i regnskapet. Som erstatning for den gamle AFP-ordningen er det etablert en ny AFP-ordning. Den nye AFP-ordningen er, i motsetning til den gamle, ikke

en førtidspensjonsordning, men en ordning som gir et livslangt tillegg på den ordinære pensjonen. De ansatte kan velge å ta ut den nye AFP-ordningen fra og med fylte 62 år, også ved siden av å stå i jobb, og den gir ytterligere opptjening ved arbeid fram til 67 år. Den nye AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosent av lønn. Foreløpig foreligger ingen pålitelig måling og allokering av forpliktelse og midler i ordningen. Regnskapsmessig blir ordningen behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning hvor premiebetalingene kostnadsføres løpende, og ingen avsetninger foretas i regnskapet. Det betales ikke premie i den nye ordningen før i 2011, og da er premien fastsatt til 1,4 % av samlede utbetalinger mellom 1 G og 7,1 G til bedriftens arbeidstakere (estimert til NOK 110.000). Det er ikke fondsoppbygging i ordningen og det forventes at premienivået vil øke for de kommende årene.

Musikerne har særaldersgrense på 65 år og er ikke omfattet av den nye AFP-ordningen. Pensjon fra 62-65 år er ivaretatt ved avsetninger til bruttogarantifond (85-årsregelen)

Pensjonsregulering av offentlige pensjoner er endret i 2010. Effekten av endringen er behandlet som en planendring og resultatført som en reduksjon av lønnskostnadene i 2010.

Årets pensjonskostnad:	2012	2011
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	7 565	6 024
Rentekostnad av påløpte pensjonsforpliktelser	5 290	5 342
Omkostninger	390	352
Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-4 269	-5 205
Armortisering av estmatavvik	2 272	1 251
Medlemmenes innskudd	-1 196	-1 088
Arbeidsgiveravgift	1 266	918
Planendring	0	0
ÅRETS PENSJONSKOSTNAD	11 318	7 594

Finansiell status pr. 31.12:	2012	2011
Beregnete pensjonsforpliktelser pr 31.12.	152 296	142 466
Pensjonsmidler (til markedsverdi) pr 31.12.	110 424	101 499
Ikke resultatført virkning av estimatavvik	-52 151	-51 020
Arbeidsgiveravgift	5 904	5 857

Netto pensjonsforpliktelse	-62430	-61073
Overfinansiert ordninger ført som langsiktig fordring	4 375	5 474
Underfinansiert ordninger ført som langsiktig gjeld	787	1 272
Netto pensjonsforpliktelse	-3 588	-4 202

Balansført som:

Netto pensjonsforpliktelse for ordninger med underdekning	787	1 272
Netto pensjonsmidler for ordninger med underdekning	-4 375	-5 474
Sum netto pensjonsforpliktelse/ -midler	-3 588	-4 202

Økonomiske forutsetninger:

	31.12.12	31.12.11
Diskonteringsrente	4,20 %	3,80 %
Forventet lønnsregulering	3,25 %	3,25 %
Forventet G-regulering	3,25 %	3,25 %
Forventet regulering av løpene pensjon	2,50 %	2,50 %
Forventet avkastning på fondsmidler	4,00 %	4,10 %
Forventet årlig avgang før/etter 40 år	2% / 0%	2% / 0%

De aktuarmessige forutsetningene er basert på vanlige benyttede forutsetninger innen forsikring når det gjelder demografiske faktorer.

NOTE 6: Antall ansatte og lønn til ledende personer

Stiftelsen hadde gjennomsnittlig 119 årsverk i 2012.

Utbetalt lønn for administrerende direktør er kr 1.151.098. Andre lønnsrelaterte ytelser utgjorde kr 9.559. Pensjonsordning på lik linje med andre ansatte kommer i tillegg. Kontrakten inneholder klausul om ventelønn.

Det er ikke gitt lån eller sikkerhetsstillelse til fordel for administrerende direktør, styremedlemmer eller deres nærstående. Samlet lån til de ansatte er kr 578.404,-.

Styrehonorar er utbetalt med kr. 214.000. Revisjonshonorar i 2012 var kr.145.000 inkl. mva. For andre tjenester ble det utbetalt kr 17.804 inkl mva.

NOTE 7: Driftsinntekter

Driftsinntektene på kr 126 millioner i 2012 består av:

Tilskudd fra Kulturdepartementet utgjør kr 110 millioner. Billettinntektene utgjør kr 8,1 millioner og øvrige inntekter på kr 7,9 millioner består av turneinntekter, sponsor, gaver, mm. herav tilskudd fra Bergen Kommune på kr 200.000 til utenlandsturne.

NOTE 8: Fordring

Stiftelsen mottok i 2001 et tilskudd fra Kultur og Kirkedepartementet i forbindelse med innføring av pensjoner i stiftelsen sin balanse. Tilskuddet står som et avdragsfritt kontolån til staten som forrentes med 3,5 % årlig. Midlene er bundne.

KONSERT- OG BESØKSOVERSIKT

1. Publikumstall 2012

	2012	#kons	snitt	2011	#kons	snitt
BERGEN						
(Grieghallen, Håkonshallen og Domkirken)						
	69 487	70	993	76 349	78	979
Festspillene / utendørs	5 020	4	1 255	12 384	8	1 548
Barn og unge	14 721	18	818	22 104	24	921
NORGE						
Turne/kons. Utenom Bergen	5 027	10	503			
Vestlandsserien S & Fj.	1 630	6		2 719	7	388
UTLANDET						
Turné	3 006	3	1002	17 000	11	1 545
KAMMERKONSERTER/ KOR	3 200	16	200	2 160	10	216
TOTALT	83 770	109	769	112 428	108	1041

2. Spesielle programmer. Nye publikumsgrupper

Samarbeidet med paraplyorganisasjonen Utdanning i Bergen fortsatte også i 2012 med gratis festkonsert for studenter i Grieghallen onsdag 19. september. På programmet sto Béla Bartóks *Konsert for orkester* og Peter Eötvös' *Cello Concerto Grosso*, som fikk sin premiere i Bergen. I samarbeid med Studentersamfunnet ble det invitert til åpningsmøte og konsert i Grieghallen onsdag 25. januar. Samfunnets åpningsmøte ble lagt til Grieghallens foajé hvor NRK-korrespondent Hans Wilhelm Steinfeldt og professor Frank Aarebrot diskuterte den politiske situasjonen i Russland. Møtet ble etterfulgt av konsert i Griegsalen, hvor Ludvig van Beethovens 5. symfoni ble fremført.

I november inviterte NRK Norge Rundt orkesteret til å spille en Flashmob på Bergen Lufthavn Flesland. På repertoaret sto Harald Sæveruds *Kjempeviseslått*. Orkesteret var hovedinnslag og ramme rundt Norge Rundt-programmet som ble sendt 16. november. Det er også laget en YouTube-film med Flashmoben. Bergens Tidende (som et ledd i deres 'Pust'-prosjekt) inviterte en gruppe musikere fra orkesteret til å delta på en Flashmob på Bybanen i Bergen. Også denne er filmet og lagt ut på YouTube. Orkesteret deltok også på innspillingen av en reklamefilm som skal brukes av Bergen kommune og Norges sykkelforbund til å promotere Bergen som kandidat til å arrangere sykkel-vm i 2017.

Music Delta presenterte i desember en egen nedlastbar Julesang-app hvor orkesteret spiller kjente og kjære julesanger

Bergen Unge Kammerorkester (BUKO) hadde i 2012 17 musikere; 10 fiolinister, 4 bratsjister og 3 cellister. Musikerne er i alderen 16 til 24 år og rekrutteres fra lokale barne- og ungdomsorkestre, Bergen kulturskole, musikklinjer, Ung Symfoni og Griegakademiet. Orkesteret ledes av Tone M. Birkeland, fiolinist i Bergen Filharmoniske Orkester. BUKO ga i 2012 13 egne konserter og dro på en stor turné til Buenos Aires i Argentina. Med på turneen var Sveinung og

Valeria Lillebjerka. To distriktskonserter ble arrangert i samarbeid med Bergen Filharmoniske Orkester.

Serien med introduksjoner, intervjuer og uformelle konserter, Tett på!, fortsatte gjennom 2012 med en rekke arrangementer.

I 2012 ble det arrangert tre konserter i Familierien samt 5 forestillinger av ballettforestillingen Nøtteknekkeren.

De Unges Konsert ble arrangert i Grieghallen torsdag 12. april og dagen etter i Oseana, Os. Den første De Unges Konsert ble arrangert i 1938. Siden oppstarten har De Unges Konsert vært en talentfabrikk uten like. Nærmere 600 unge og lovende talenter har gjennom årene fått sin ilddåp som solist akkompagnert av Bergen Filharmoniske Orkester. Vi nevner Finn Lutt, Gunnar Sævig, Jan Henrik Kayser, Einar Steen Nøkleberg, Bjarne Fiskum, Audun Kayser, Knut Skram, Christian Eggen, Truls Mørk, Rolf Gupta, Eldbjørg og Ragnhild Hemsing, Tine Thing Helset og Vilde Frang. De Unges Konsert begynte som en arena for lokale talenter, men har nå et nasjonalt og nordisk fokus med årlige prøvespill i Bergen, Oslo, Göteborg og København. De Unges Konsert støttes økonomisk av Kavlifondet.

3. Turnekonserter i Norge. Vestlandet.

Bergen Filharmoniske Orkester ga 7 konserter utenfor Bergen i 2012, 6 av dem på Vestlandet og 1 i det nye konserthuset, Kilden, i Kristiansand. Det ble holdt 2 konserter i Oseana på Os, 2 nyttårskonserter i henholdsvis Førde og Sogndal. I mai ble det arrangert en turné til Førde og Sandane med sjefdirigent Andrew Litton og Ragnhild Hemsing som solist.

4. Utenlandsturneer

I perioden 26.-30. august dro orkesteret på en europeisk festivalturné med totalt tre konserter i Amsterdam (Concertgebouw), Wiesbaden (Kursaal) og Merano (Kursaal). Andrew Litton var dirigent og Tine Thing Helseth, trompet og Lars Vogt var solister.

Programmet for turneen var som følger;

Concertgebouw søndag 26. august kl. 20.15

Julius Röntgen: Ballade over en norsk folketone
Edvard Grieg: Klaverkonsert i a-moll
Sergej Rakhmaninov: Symfoni nr. 2

Kuursaal Wiesbaden tirsdag 28. august kl. 20.00

Hector Berlioz: Romersk Karneval, ouverture
Henri Tomasi: Trompetkonsert
Edvard Hagerup Bull: Trompetkonsert nr. 1
Sergej Prokofjev: Romeo og Julie, utdrag

Kursaal Merano onsdag 29. august kl. 20.30

Hector Berlioz: Romersk Karneval, ouverture
Edvard Grieg: Klaverkonsert i a-moll
Sergej Rakhmaninov: Symfoni nr. 2

Wiesbadener Tagblatt skrev følgende om konserten: «Das Bergen Philharmonic Orchestra setzte zum Abschluss des Konzerts auf einen so bewährten wie zugkräftigen Repertoire-Klassiker: Die zehnsätzliche Suite aus Sergej prokofjews Ballettmusik 'Romeo und Julia' hatte Dirigent Andrew Litton selbst zusammengestellt. An Glanz, Präzision und Opulenz fehlte nichts.»

5. Plateinnspillinger. Radiooverføringer.

På grunn av den pågående konflikt mellom noteforlagene og NRK, ble antall radiooverføringer fra orkestrets konserter redusert også i 2012. Bare 13 av disse ble overført for radioens P2. NRK regner at hver konsert gjennomsnittlig har omlag 35.000 lyttere, hvilket vil si totalt omlag 450.000 lyttere i løpet av 2012.

Følgende 11 CDer er utgitt i 2012:

Sergej Rakhmaninov: De dødes øy
op. 29, Klippen, op. 7, Symfoniske danser, op. 45

Andrew Litton, dirigent
BIS-SACD-1751 2012

Peter Tsjaikovskij: Tornerose

James Ehnes, fiolin, Robert deMaine, cello,
Neeme Järvi, dirigent
Chandos CHSA 5113(2) 2012

Samuel Barber: Konsert for cello og orkester

op. 22, Sonate for cello og piano, op. 6, Adagio for strykere, op. 11. Christian Poltéra, cello, Andrew Litton, dirigent
BIS-SACD-1827 2012

Johan Svendsen: Orchestral Works Vol. 2

Norsk rhapsodi nr. 3, op. 21, Norsk rhapsodi nr. 4, op. 22, Konsert for cello og orkester, op. 7, Symfoni nr. 2, op. 15
Truls Mørk, cello, Neeme Järvi, dirigent
Chandos Chan 10711 2012

Olivier Messiaen: Turangalila-Symphonie

Steven Osborne, piano, Cynthia Millar, ondes martenot, Juanjo Mena, dirigent
Hyperion CDA67816 2012

George Gershwin: Klaverkonsert i F

Rhapsody in Blue, Second Rhapsody, Variations on 'I Got Rhythm'. Freddy Kempf, piano, Andrew Litton, dirigent
BIS-SACD-1940 2012

Johan Halvorsen: Orchestral Works vol. IV:

Rhapsodie norvégienne nr. 1 og 2, Brudefølget drar forbi, Passacaglia, op. 20, No. 2, Dansescene fra 'Dronning Tamara', Symfonisk intermezzo from 'Kongen', Norsk festouverture, op. 16, Norske eventyrbilleder. Melina Mandozzi, fiolin, Ilze Klava, bratsj, Neeme Järvi, dirigent

Chandos Chan 10710 2012

Luciano Berio: Orchestral Realisations.

Rendering for Orchestra after fragments for Symphony No. 10 in D major, Sonata Op. 120 No. 1 Clarinet Sonata by Johannes Brahms, Sechs Frühe Lieder, from Lieder und Gesänge 'aus der Jugendzeit' by Gustav Mahler. Roderick Williams, baryton, Michael Collins, klarinett, Edward Gardner, dirigent
Chandos Chan 5101 2012

Ørjan Matre: InsideOut

Prologue, Chant, A Leaf falls in Loneliness, Inside Out-Concerto for Clarinet and Orchestra. Rolf Borch, klarinett, tanja Orning, cello, Tora Augestad, vokal, Marius Hesby, trombone, Juanjo Mena, dirigent
Aurora 2012

Neeme Järvi: Highlights from a remarkable 30-year recording career (compilation)

Johan Halvorsen: La Mélancolie, Bojarnernes Indtogsmarsch, Johan Svendsen: Träume. Chandos Chan 241-44 2012

Felix Mendelssohn: The Complete Symphonies, String Symphonies and Concertos (compilation). BIS-2002 2012

Noen omtaler:

GRAMOPHONE CHOICE. Järvi and his Norwegians are on scintillating form and the Cello Concerto and dark reading of the symphony are to be treasured, Gramophone Awards issue 2012. (om Svendsen Vol. II)

GRAMOPHONE CHOICE. This performance led by the BBC's Chief Conductor, Juanjo Mena, utterly redefines the terms under which past/current/future Turangalilas need to be judged. Recently I've been enjoying the Bergen Philharmonic's Stravinsky with Andrew Litton, and hearing them rip through Messiaen's carnivorous, citrusy orchestration confirms it: THIS IS A GREAT ORCHESTRA, Gramophone October 2012.

...this performance turns out to be beautiful, stylish, light and elegant. Kempf makes the music his own, to be sure, but in a good way, while Andrew Litton, who knows this music cold, gets the orchestra to play as the manner born. The trumpet solo in the slow movement, with its quivering vibrato, is particularly marvellous. An almost perfect disc then, and if you're looking for all of Gershwin's music for piano and orchestra in top quality sound in a single package, this is pretty hard to beat, Classics Today

6. Oppførte verk. Uroppføringer

Ørjan Matres verk Terskelsanger ble urfremført av BIT20 Ensemble under ledelse av Reinbert de Leeuw torsdag 18. oktober. Evan Gardners verk Scandinavian Knitting ble urfremført under ledelse av Dima Slobodeniuk 22. og 23. november. Konsertene inngikk i Bergen Filharmoniske Orkesters konsertserie. Solist var Unni Løvlid.

Orkesteret kunne i tillegg by på to norgespremierer; Peter Eötvös: Cello Concerto

Grosso, og Tan Dun: Slagverkkonsert.

7. Ansatte i orkester og administrasjon

Orkesteret:

Pr. 31/12 2012 bestod orkesteret av 99 faste musikere.

Vikarer og forsterkninger:

Det ble benyttet 459 vikarer og forsterkninger hvorav 202 var tilreisende.

Ansettelses i orkesteret:

Alexander Kagan, alternerende konsertmester, Améline Chauvette-Groulx, 1. fiolin, Yumi Sagiuchi Shultz, bratsj, Danilo Kadovic, horn, Christopher Dudley, solo trombone, Manuel Hofstätter, alternerende pauke, Håvard Lysebo, solofløyttist.

Avganger fra orkesteret:

Gunars Upatnieks, alternerende solobass

Administrasjonen besto av 22 ansatte.

8. Bergen Filharmoniske Kor

Koret hadde i 2012 107 medlemmer. Instruktører var Håkon Matti Skrede og repetitør André Møllerhaug. Gjesteinstruktører har vært Simon Kirkbride og Maria Gamborg Helbekkmo. Koret har hatt et særlig aktivt år og hatt mange utfordringer både med hensyn til ny musikk og vanskelighetsgrad. Kritikken har jevnt over vært gode. Et tett samarbeid med Collegium Musicums Kor, Griegakademiets prosjektkor og KorVest har vært fruktbart. Koret har i 2012 deltatt på fem produksjoner i Grieghallen samt en huskonsert på Chagall. Produksjonene i Grieghallen har vært;

- Gustav Holst: Planetene (damestemmene i BFK)
- Felix Mendelssohn: Elias
- Hector Berlioz: La Damnation du Faust
- Operafest
- Hector Berlioz: L'enfance du Christ

9. Kammerkonserter

Det ble arrangert 11 kammerkonserter i 2012.

10. Legater og fond

Stiftelsen Harmonien mottok kr. 1.227.000 fra fond og legater i 2012.

11. Stiftelsen Harmoniens høye beskytter

H. M. Kong Harald V er Stiftelsen Harmoniens høye beskytter

12. Nasjonale og internasjonale samarbeidsorganisasjoner

Stiftelsen Harmonien er medlem i Norsk teater- og Orkesterforening (NTO) og av Spekter som er arbeidsgiverforening for offentlig tilknyttede selskaper. Stiftelsen er medlem av samarbeidsorganisasjonen for den årlige nordiske orkesterkonferanse.

13. Sponsorer og samarbeidspartnere

Stiftelsen Harmonien hadde i 2012 følgende sponsorer og samarbeidspartnere: DNB, Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen (ny avtale f.o.m. 2012), Grieg Foundation, Kavlifondet, BergensTidende og Radisson Blu Hotel Norge. Takket være støtte fra disse har det vært mulig å ha en aktiv turnevirksomhet bde innen- og utlands samt være særdeles aktiv på CD-markedet og arrangere påkostede konsertprosjekter.

FREMFØRTE NORSKE VERK

KOMPONIST	VERKNAVN
Bull	Premier concerto op 9 for trompet og orkester
Drage	Dovro gosh
Gardner	Scandinavian Knitting
Grieg	Holberg-suite
Grieg	Klaverkonsert
Grieg	Peer Gynt, op.23: Aases død
Grieg	Peer Gynt, op.23: Anitras dans
Grieg	Peer Gynt, op.23: Arabisk dans
Grieg	Peer Gynt, op.23: Forspill
Grieg	Peer Gynt, op.23: Solveigs sang
Grieg	Peer Gynt, suite nr. 1: I Dovregubbens hall
Grieg	Peer Gynt, suite nr. 1: Morgenstemning
Grieg	Peer Gynt, suite nr. 2, op. 55: Peer Gynts hjemferd
Grieg	Strykekvartett
Grieg	Troldtog
Grieg	Norsk dans nr. 2
Grieg	Våren
Halvorsen	Fossegrimen: Fanitullen
Halvorsen	Norske Eventyrbilleder: Prinsessen kommer ridende på bjørnen
Kleven	Lotusland, op. 5
Monn-Iversen	Reisen til julestjernen: Sonjas sang
Storaas	Reisen til julestjernen: Sopelimejakt
Svendsen	Fiolinkonsert
Svendsen	Norsk kunstnerkarneval
Svendsen	Symfoni nr. 1
Svendsen	To islandske melodier
Sæverud	Kjempeviseslått
Tveitt	Hundrad Hardingtonar, suite nr. 2 (utdrag)
Vaage	Tjat
Vaage	Troll
Vaular	En eneste (arr. Smørdal)
Vaular	Som i en siste dans (arr. Buene)
Vinge	Fantorangen: Fantorangens godnatta-sang
Vinge	Fantorangen: Snibel, Snabel
Vinge	Fantorangen: Vil du være vennen min
Wallin	Boyl
Wallin	Manyworlds

FREMFØRTE UTENLANDSKE VERK

KOMPONIST	VERKNAVN
Anderson	Sleigh Ride
Arban	Karneval i Venedig
Bach	Juleoratoriet: Koralt: "Nun seid ihr wohl gerochen"
Barber	Cellokonsert, op. 22
Bartok	Fiolinkonsert nr. 1
Bartok	Konsert for orkester
Bartok	Miraculous Mandarin, suite
Bartok	Ridder Blåskjeggs borg, op. 11
Beethoven	Symfoni nr. 5
Beethoven	Symfoni nr. 5: 1. sats
Beethoven	Fidelio: "Gott, welch Dunkel hier"
Beethoven	Klaverkonsert nr 3
Beethoven	Symfoni nr. 3
Berlioz	L'enfance du Christ
Berlioz	Romersk karneval: ouverture
Berlioz	Béatrice et Bénédict, ouverture
Berlioz	Benvenuto Cellini, ouverture
Berlioz	Fausts fordømmelse
Berlioz	King Lear, ouverture
Berlioz	Le Corsaire, ouverture
Berlioz	Les Francs-juges, ouverture
Berlioz	Waverley, ouverture
Bernstein	Candide: Glitter and Be Gay
Bernstein	Candide: I Am Easily Assimilated
Bernstein	On the Town: Come up to My Place (Taxi Number)
Bernstein	On the Town: Lonely Town
Bernstein	On The Town: New York, New York
Bernstein	On the Town: Times Square
Bernstein	Trouble In Tahiti: Island Magic (What a Movie)
Bernstein	Wonderful Town: A Quiet Girl
Bernstein	Wonderful Town: I'm A Little Bit In Love
Bernstein	Wonderful Town: It's Love
Bizet	Carmen: "La fleur que tu m'avais jetée"
Bizet	Carmen: Choeur des Gamins (akt 1, nr. 3)
Bizet	Carmen: Habanera: "L'amour est un oiseau rebelle"
Boulez:	Derive 1
Brahms	Klaverkonsert nr. 1

FREMFØRTE UTENLANDSKE VERK

KOMPONIST	VERKNAVN
Brahms	Symfoni nr. 2
Brahms	Ungarsk dans nr. 5
Bridge	The Sea, suite for orkester
Britten	Fiolinkonsert nr. 1
Bruckner	Symfoni nr. 7, E-dur (1883, Ed. Nowak)
Chabrier	L'Etoile
Chopin	Klaverkonsert nr. 2
Debussy	Pelleas et Melisande symphonie (arr. Marius Constant)
Donizetti	Don Pasquale: Serenade and Nocturne: "Tornami a dir"
Donizetti	La Fille du Régiment - 'Ah, mes amis'
Dorman	Spices, Perfumes, Toxins! Concerto for percussion duo and large orchestra
Elgar	Serenade for strykere
Elgar	Enigma Variations, Op.36
Eötvös	Cello Concerto Grosso
Gershwin	Gershwin in Hollywood
Gershwin	Girl Crazy: Overture
Gershwin	Love is Here To Stay
Gershwin	Porgy and Bess: It ain't necessarily so
Gershwin	Porgy and Bess: There's A Boat That's Leavin'
Gershwin	Promenade: Walking the dog
Gould	Spirituals For Orchestra: Proclamation
Gounod	Romeo et Juliette: Ariette: "Je veux vivre dans le reve"
Gregson	Tuba Concerto: 3. sats
Gruber	Musikalsk julekort: Silent Night
Händel	Messias: Halleluja-koret
Händel	Royal Fireworks Music: La Rejouissance
Harline	When You Wish Upon a Star
Holst	Planetene
Hosokawa	Woven Dreams, for orkester
Ibert	Concertino da Camera for alt saxofon
Kabalevskij	Colas Breugnon: Overture
Kalman	Czardasfyrstinnen: Duett: "Tanzen möcht' ich"
Kalman	Czardasfyrstinnen: Duett: Heller Jubel (Weisst du es noch)
Kodaly	Hary Janos: Song of the Hussar
Köhler	Musikalsk julekort: Nå tennes tusen julelys
Korngold	Fiolinkonsert

FREMFØRTE UTENLANDSKE VERK

KOMPONIST	VERKNAVN
Lehar	Das Land des Lächelns: Dein ist mein ganzes Herz
Lehar	Den glade enke: "Lippen schweigen"
Lehar	Den glade enke: O Vaterland - Da geh ich zu Maxim
Lehar	Den glade enke: Vilja-sang
Lehar	Giuditta: Meine Lippen, sie küssen so heiss
Lehar	Das Land des Lächelns: Dein ist mein ganzes Herz
Lehar	Den glade enke: Grisetten-Lied (nr. 14)
Lehar	Den glade enke: Tanzscene (Cakewalk) (nr. 13)
Lehar	Den glade enke:"Ja , das Studium der Weiber" (nr.16)
Leroux:	Extended Apocalypse
Liadov	The Enchanted Lake
Liebermann	Fløytekoncert: 2. og 3. sats
Lloyd-Webber	Pie Jesu
Lumbye	Champagne-galopp
Mancini	Pink Panther (Arr. Custer)
Mantovani	Småttroll (Le Lutin)
Massenet	Werther: Werthers aria "Pourquoi me revellier"
Mendelssohn	Elias, op. 70
Milhaud	La Creation du Monde
Mozart	Hornkoncert nr 3, Ess-dur
Mozart	La Clemenza di Tito, ouverture
Mozart	Symfoni nr. 31 "Paris"
Mozart	Tryllefløyten: Nattens dronning (2.akt) "Der Hölle Rache"
Mussorgskij	Bilder fra en utstilling (Ravel): Gnomus
Nott	Wallace and Gromit (Arr. Nic Raine)
Offenbach	Hoffmanns eventyr: Romance "Vois sous l'archet fremissant"
Pierpont	Musikalsk julekort: Jingle Bells
Prokofiev	Romeo og Julie, suite
Prokofiev	Romeo og Julie, suite (kort versjon)
Prokofiev	Romeo og Julie, suite nr. 1, op. 64a: Menuett
Prokofiev	Romeo og Julie, suite nr. 1: Tybalts død
Prokofiev	Romeo og Julie, suite nr. 2: Montagues og Capulets
Prokofiev	Kjærligheten til de tre appelsiner, suite
Prokofiev	Løytnant Kijé, symfonisk suite, op. 60
Prokofiev	Sinfonia Concertante: 2. sats
Prokofiev	Symfoni nr. 6
Puccini	La Rondine: "Chi il bel sogno di Doretta"

FREMFØRTE UTENLANDSKE VERK

KOMPONIST	VERKNAVN
Puccini	Madama Butterfly: Humming chorus
Puccini	Tosca: "E lucevan le stelle"
Puccini	Tosca: Finale 1. akt: "Va, Tosca!"
Rakhmaninov	Klaverkonsert nr. 1
Rakhmaninov	Klaverkonsert nr. 2
Rakhmaninov	Klaverkonsert nr. 3
Rakhmaninov	Symfoni nr. 2
Ravel	Daphnis et Chloé, suite nr. 1
Ravel	Daphnis et Chloé, suite nr. 2
Ravel	Ma mère l'oye, suite: Sats 5 - Le jardin féérique
Ravel	Ma mère l'oye, suite: Sats nr. 5 - Le jardin féérique
Richter	On the Nature of Daylight
Röntgen	Ballade on a Norwegian Folk Tune
Saariaho	D'om le vrai sens, for klarinett og orkester
Saint-Saëns	Klaverkonsert nr. 2: 1. sats
Schnittke	Bratsjkonsert
Sibelius	Andante Festivo
Sibelius	Symfoni nr. 2
Sieczynski	Wien, du Stadt meiner Träume
Sjostakovitsj	Symfoni nr. 8
Sjostakovitsj	Symfoni nr. 12
Steiner	The Friends
Skrjabin	Klaverkonsert, op. 20
Steiner	We Are The Trolls
Strauss	Perpetuum Mobile
Strauss	Don Juan
Strauss	Ein Heldenleben
Strauss	Tod und Verklärung
Strauss	Also sprach Zarathustra (utdrag)
Strauss	An der schönen blauen Donau
Strauss	Eljen A Magyar, polka
Strauss	En alpesymfoni
Strauss	Flaggermusen, ouverture
Strauss	Flaggermusen: Csárdás
Strauss	Frühlingsstimmen Walzer
Strauss	Metamorphosen
Strauss	Radetzky Marsch

FREMFØRTE UTENLANDSKE VERK

KOMPONIST	VERKNAVN
Strauss	Rosen aus dem Süden
Strauss	Sigøyrerbaronen: Duett Saffi - Barinkay: "Wer uns getraut"
Strauss	Spanischer Marsch
Stravinskij	Petrusjka (original 1911)
Szymanowski	Fiolinkonsert nr. 1
Tan Dun	Percussion concerto "Nature's Tear"
Tanaev	Klaverkvintett
Tomasi	Trompetkonsert
Tsjaikovskij	Svanesjøen (utdrag)
Tsjaikovskij	Svanesjøen, suite: Nr. 1 "Scene"
Tsjaikovskij	Svanesjøen: 13. v (Pas d'action)
Tsjaikovskij	Svanesjøen: 19A (Pas de deux)
Tsjaikovskij	Svanesjøen: 20A (Danse Russe)
Tsjaikovskij	Svanesjøen: 5. II (Andante)
Tsjaikovskij	Tornerose
Tsjaikovskij	Tornerose (utdrag)
Tsjaikovskij	Klaverkonsert nr. 1, Bb-dur, op. 23
Tsjaikovskij	Nøtteknekkeren, op. 71
Tsjaikovskij	Nøtteknekkeren: Snøfnuggvals
Tsjaikovskij	Svanesjøen, ballett
Varèse	Intégrales
Verdi	La Traviata: Forspill til akt I
Verdi	La Traviata: Scena e Duetto: "Parigi, o cara, noi lasceremo"
Verdi	Otello: Jagos Credo: "Credo in un Dio crudel"
Verdi	Skjebnens makt, ouverture
Vivaldi	De fire årstider: Vinter
Vivaldi	De fire årstider: Sommeren
Vivaldi	De fire årstider: Våren
Wagner	Siegfried Idyll
Wagner	Tannhäuser: "O! du mein holder Abendstern" (akt 3, scene 2)
Wagner	Tannhäuser: Gjestenes inntog på Wartburg
Walton	Scapino Ouverture
Williams	Hedwigs tema fra "Harry Potter og de vises sten"
Williams	Jabba the Hutt
Youmans	Tahiti-Trot (Arr. Sjostakovitsj)
Zimmer	Madagascar: Zooster's Breakout
Traditional	Musikalsk julekort: Jeg gikk meg over sjø og land

FREMFØRTE UTENLANDSKE VERK

KOMPONIST

Tradisjonell

Tradisjonell

VERKNAVN

Deilig er jorden (arr. Terje Kvam)

Fargebull

BERGEN FILHARMONISKE ORKESTER 2012

1. Fiolin

Konsertmestre I

Melina Mandozzi
David Stewart

Alternerende Konsertmester

Alexander Kagan

Konsertmester III

Åsta Jørgensen

Tove Bekken
Harald Blø
Dag A. Eriksen
Gunvor Holtlien
Ellisiv Sollesnes
Geir A. Stangenes
Elisabeth Svanes
Frode Sævik
Julia Dibley
Hilary Foster
John Byung-Jin Kang
Alexey Cherkasov
Martin Shultz
Améline Chauvette-Groulx
Zhiyun Wang (vikar)

2. Fiolin

Jutta Morgenstern (3)
Hayato Naka (4)
Liv Elise Nordskog (5)
Doreen Berning
Tone M. Birkeland
Tom Bratlie
Anne Helga Martinsen
Annette Myking
Dagfinn Rohde
Judith Starr
Åse Solheim
Chien-Yu Chu
Angie Harley
Sergey Letyagin

BRATSJ

Ilze Klava (3)
Liene Klava (4)
Kristin Jæger (5)
Hans Gunnar Hagen
Torunn Holtlien
Thomas Müller-Grud
Christine Schneider
Helga Steen
Oliviero Hassan
Berend Mulder

Rushana Brandanger

CELLO

Agnese Rugevica (1. solo cellist-konst.)
Sebastian Dörfler (3. solocellist)
Walter Heim (5)
Jörg Berning
Bodil Erdal
Siri Hilmen
Ingrid Stensland
Karen Tvedegaard
Ben Nation
Jane Odriozola

BASS

Jan A. Johansson (3)
Gunnars Upatnieks (4)
Torbjørn Eide (5)
Peter Palotai
Bjørn Terje Jensen
Adam Kieszek
Gregory Staas
Gregory Koeller

FLØYTE

Vakant (3)
Ingela Øien (4)
Lene Lindquist
Julia Crowell

PICCOLOFLØYTE

Julia Crowell
Lene Lindquist

OBO

Steinar Hannevold (3)
Jonna Staas (4) (perm)
Sveinung Birkeland
Hege Sellevåg

ENGELSK HORN

Hege Sellevåg
Sveinung Birkeland

KLARINETT

Christian Stene (3)
Håkon Nilsen (4)
Tone Hagerup
Diego Lucchesi

ESS- KLARINETT

Håkon Nilsen

BASSKLARINETT

Diego Lucchesi

FAGOTT

Per Hannevold (3)
James Lassen (4)
Oddmund Økland

KONTRAFAGOTT

Oddmund Økland

HORN

Ilene Chanon (3)
Ragnhild Lothe (4)
Nina Severinsen
Alexander Aluf
Maria Flaate
Danilo Kadovic

TROMPET

Gary Peterson (3)
Martin Winter (4)
Jon Behncke
Allan Withington

TROMBONE

Christopher Dudley (3)
John Arild Suther (4)
Øyvind Hage

BASSTROMBONE

Kjell Erik Husom

TUBA

Knut Riser (3)

PAUKER

Håkon Kartveit (3)
Manuel Hofstätter (4)

SLAGVERK

Peter Kates (3)
Gard Garshol (4)
I. Ben. Nordby
Manuel Hofstätter

HARPE

Johannes Wik (3)

KLAVER/CELESTA

Jarle Rotevatn (Vikar)

1 - 1. solocellist
2 - 2. solocellist
3 - Gruppeleder
4 - Alternerende Gruppeleder
5 - Nestgruppeleder

GJESTENDE KUNSTNERE

SOLISTER 2012

Fox Sarah, sopran
Larsson Lisa, sopran
Petersen Marlis, sopran
Tjore Lydia Hoen, sopran
Winje Silje Sirnes, sopran
Kennedy Raphaela, sopran
Philippin Valerie, sopran
Lampimäki Sirkka, sopran
Løvlid Unni
Jons Evelyn
Samm Ronald

Groop Monica, mezzosopran
Hellekant Charlotte, mezzosopran
Rice Christine, mezzosopran
van de Sant Cécile, mezzosopran
Vis Francine, mezzosopran

Tjore Ingmar Hoen, treble
Groves Paul, tenor
Ovenden Jeremy, tenor
Romanovsky Sergey, tenor
Kerl Torsten, tenor
Gulbrandsøy Torbjørn, tenor
Neven Henk, baryton
Bondarenko Andrei, baryton
Bischoff Romain, baryton
Perencz Bela, baryton
Nelson Benedict, bass
Terfel Bryn, bass
Best Matthew, bass
Bretz Gabor, bass
Skram Knut, bass
Glittenberg Matthea, sang
Vaular Lars, sang

Ehnes James, fiolin
Frang Vilde, fiolin
Gluzman Vadim, fiolin
Hemsing Ragnhild, fiolin
Hope Daniel, fiolin
Jansen Janine, fiolin
Kraggerud Henning, fiolin
Mandozzi Melina, fiolin
Power Lawrence, bratsj
Stewart David, fiolin
Thorsen Marianne, fiolin

Goldstein Hans Kristian, cello
Mikkelsen Balder Hella, cello
Perenyi Miklos, cello
Poltéra Christian, cello
Thedeen Torleif, cello

Andsnes Leif Ove, klaver
Fliter Ingrid, klaver
Goode Richard, klaver
Hadland Christian Ihle, klaver
Nystad Lars Fredrik, klaver
Subdin Evgeni, klaver
Trpceski Simon, klaver
Vogt Lars, klaver

Hassel Fredrik, tuba
Karlsen Jørgen Lund, saxofon
Krikkku Kari, klarinett
Neset Ingrid Søfteland, fløyte
Baborak Radek, horn
Helseth Tine Thing, trompet
Andersen Hans Marius, trompet
Hofstätter Manuel, slagverk
Grubinger Martin, slagverk
BIT20 Ensemble
Bergen Filharmoniske Kor
KorVest
Bergen Nasjonale Operas Barnekor
Fosheim Minken

DIRIGENTER 2012

Litton, Andrew
Brönnimann, Baldu
Davis, Sir Andrew
Elder, Sir Mark
Eötvös, Peter
Gardner, Edward
Husebø, Trond
Jurowski, Michail
Järvi, Neeme
Leeuw Reinbert de
Madaras, Gergerly
Marshall, Wayne
Märkl, Jun
Mena, Juanjo
McCreesh, Paul
Ono, Kazushi
Plasson, Emmanuel
Renes, Lawrence
Roth, Francois Xavier
Rønning, Halldis
Slobodeniuk, Dmitri
Ticciati, Robin
Wigum, Torodd
Wildner, Johannes
Wolff, Hugh
Aadland, Eivind

STYRENDE ORGANER

STYRET

Anne Gine Hestetun, styreleder
Egil Myklebust
Steinar Johansen

Audun Hasti
Haci Ackman
Oddmund Økland
Dagfinn Rohde
Helena Wessmann

Orkesterkomité

Programkomité

Oddmund Økland
Dag Anders Eriksen
Walter Heim
Julia Crowell
Ronald Vermeulen

ADMINISTRASJONEN

Bernt E. Bauge, administrerende direktør
Johan Nordahl Due, notearkivar
Tomas Block, notearkivar (20% stilling fra 7. september)
Astrid Eide, lønningskonsulent
Therese Eikevåg, kundekonsulent
Ronald Vermeulen, programsjef
Eirin Langhelle Furu, regnskapssekretær
Torill Gudmundsen, salgsmedarbeider
Rune Hannisdal, orkesterpedagog (prosjektstilling)
Rune Hole, podieinspisient (til 31. mai 2012)
Lars Inge Haugen, podieinspisient (fra 1. august 2012)
Linda Larsen, regnskapssekretær
Ole Tobias Lindeberg, produksjons- og formidlingssjef
Henning Målsnes, informasjonssjef
Vidar Olsen, orkesterregissør
Per Rye Ravnstad, podieinspisient
Michiel Westhof, orkesterregissør
Gunnstein Stavang, orkestersjef
Ingeborg Steffensen, kontorleder
Snorre Svendsen, kundekonsulent
Bente S. Sælen, økonomi- og administrasjonssjef
Liv Hege Tveit, markedssjef
Kari Høyby, kantine

HARMONIENS VENNER

Lorentz Reitan

KONSERTPROGRAMMER

Hans H. Rowe

REVISJON

Ernst & Young AS
Eirik Moe

Stiftelsen Kristian Gerhard Jebsen

GRIEG FOUNDATION

Yvonne og Bjarne Rieber

Bergens Tidende

